

Γ. Π. ΜΑΡΑΓΚΟΥΔΑΚΗΣ (Πτυχιούχου τῆς ψυχολογίας καὶ τῆς παιδαγωγικῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἐδιμβούργου): «Ψυχολογικὴ θεμελίωσις τῆς διδασκαλίας».

Ἄν κάνουμε μία αὐστηρὴ κριτικὴ, δύο βιβλία μπορούμε νὰ θεωρήσουμε ὡς τὰ καλλίτερα στὸν τομέα τῆς ψυχολογίας. Τὸ ἓνα εἶναι τοῦ Θ. Βορέα «Ψυχολογία» 1933 (βέβαια γιὰ τὴν ἐποχὴ του), καὶ τὸ ἄλλο τοῦ Γ. Μαραγκουδάκη, «Ψυχολογικὴ θεμελίωσις τῆς διδασκαλίας».

Τὴν περίληψιν πήραμε ἀπὸ τὸ βιβλίον τοῦ συγγραφέα: «Ὁ γενικό-

τερος προανατολισμός αὐτοῦ τοῦ βιβλίου εἶναι ἐκεῖνος τῆς Γ ν ω σ τ ι κ ῆ ς ψ υ χ ο λ ο γ ί α ς (cognitive Psychology), καὶ εἰδικότερα τοῦ νεώτερου κλάδου τῆς Γ ε ν ε τ ι κ ῆ ς γ ν ω σ ι ο λ ο γ ί α ς. Ἀπὸ τὸν προανατολισμὸ αὐτὸ ἀπορρέουν καὶ οἱ ἄλλες μερικότερες θέσεις: Τὸ ἄτομο ἐνεργὰ διερευνᾷ τὸ φυσικὸ καὶ κοινωνικὸ περιβάλλον του· μὲ βάση ἓνα σύνολο ἀπὸ μηχανισμοὺς ποὺ ἐσωτερικοποιοῦν δραστηριότητες καὶ πληροφορίες, ποὺ προέκυψαν ἀπὸ τὴ διερεύνηση, τὸ ἄτομο οἰκοδομεῖ βαθμιαῖα τὸν «ἐσωτερικὸ του κόσμον»· ἐσωτερικοποιημένες πληροφορίες (γνώσεις) καὶ δραστηριότητες — ἀφοῦ κωδικοποιηθοῦν, ἐπεξεργασθοῦν καὶ ἀφομοιωθοῦν εἰς τὰ ὑπάρχοντα γνωστικὰ σχήματα — ἐγγράφονται εἰς τὸν ἐγκέφαλον καὶ παραμένουν εἰς τὴ διάθεσίν του· μὲ βάση τὸ ὑλικὸ αὐτό, καὶ μὲ τὴ συμβολὴν τοῦ ἐσωτερικοῦ λόγου, τὸ ἄτομο δημιουργεῖ εἰς κάθε περίπτωσιν τὸ πρόγραμμα δράσεως· πρόγραμμα δράσεως καὶ ἐπανατροφοδοσία (feed - back) τοῦ ἐξασφαλίζουν τὴ δυνατότητα γιὰ αὐτορρύθμισιν τῆς συμπεριφορᾶς του.

Ἀπὸ τὶς θέσεις αὐτὲς προκύπτουν ἐπιπτώσεις ἀρκετὰ σημαντικῆς γιὰ τὴ στρατηγικὴ τῆς διδασκαλίας: Ἡ πραγματικὴ ἀπόκτηση γνώσεων ἐπιηρεάζεται βέβαια καὶ ἀπὸ τὴν ἴδια τὴ φύσιν τῶν γνώσεων, ἀλλὰ πολὺ περισσότερο ἀπὸ τὶς ποικίλες δραστηριότητες (κινητικῆς, γνωστικῆς καὶ διανοητικῆς) ποὺ συμμετέχουν εἰς τὴν ἀπόκτησίν των· μιὰ γνώση μπορεῖ νὰ διδαχθῆ εἰς ἰκανοποιητικὸν βαθμὸν εἰς ὅποιανδήποτε ἡλικίαν, ἀρκεῖ νὰ ὑλοποιηθῆ σωστά· μιὰ γνώση γίνεται ἐνσυνείδητη γνώση, μόνον ὅταν συνδεθῆ μὲ τὸ φωναχτὸ καὶ σιωπηρὸ (ἐσωτερικὸ) λόγον ἢ δημιουργικὴ ἐκέψη συνδέεται ἀναπόσπαστα μὲ τὴν ἀντιμετώπισιν προβληματικῶν καταστάσεων καὶ τὴ δημιουργία σχετικοῦ προγράμματος ἐνεργείας.

Ὅσον γιὰ τὴν τακτικὴν τῆς διδασκαλίας, αὐτὴ μπορεῖ νὰ συνοψισθῆ εἰς τὰ παρακάτω ἐντολὰς πρὸς τὸ Δάσκαλον: Διατύπωσον τοὺς σκοποὺς ποὺ θέλεις νὰ ἐπιτύχῃ· ἀνάλυσον συστηματικὰ τὸ περιεχόμενον τοῦ θέματος ποὺ θὰ διδάξῃ· ἐπισημάνῃ τὶς δραστηριότητες (κινητικῆς, γνωστικῆς, διανοητικῆς) ποὺ ἀπαιτοῦνται γιὰ τὴν ἀφομοίωσιν τοῦ θέματος· κάνε σωστὴ ὑλοποίησιν τῆς γνώσεως (ἀφηρημένης)· ἀλληλοσυσχέτισον τὶς παραπάνω ἐργασίας σου καὶ διατύπωσον τελικὰ — μὲ σχολαστικὴ σαφήνεια — τοὺς σκοποὺς τῆς διδασκαλίας σου· ἐξοικείωσον τοὺς μαθητὰς μὲ τὸ θέμα μελέτης ὅσον μπορεῖς καλύτερα· κατὰ τὴ μελέτη τοῦ θέματος δώσον τοὺς τὴν εὐκαιρίαν νὰ κάμωσιν δραστηριότητες μὲ ἀντικείμενα, μὲ τὶς ἀπεικονίσεις τους, μὲ τὸ φωναχτὸν καὶ σιωπηρὸν λόγον, μὲ τὸ «μυαλό τους»· δημιουργήσον προβληματικὰς καταστάσεις, βασιζόμενες εἰς τὶς γνώσεις ποὺ ἀπέκτησαν οἱ μαθητὰς ἀπὸ τὴ μελέτη τοῦ θέματος, ποὺ ἢ ἀντιμετώπισή τους θὰ ἔχη εἰς ἀποτέλεσμα τὴν πρόσκτησιν ἐπιπρόσθετων γνώσεων».